

<http://neospaidagogos.gr>

Τα Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου:

Νέος Παιδαγωγός

Αθήνα, 23 και 24 Μαΐου 2015

Επιμέλεια τόμου: Φ. Γούσιας

ISBN: 978-960-99435-7-4 (e-book/pdf)

ΑΘΗΝΑ 2015

Αξιοποίηση Ψηφιακής Εκπαιδευτικής Πλατφόρμας για την εκπαιδευτική υποστήριξη και ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού υλικού

Αλμπανάκη Ξανθή
Εκπαιδευτικός
Υποψήφια Διδάκτορας
Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ
xalbanaki@gmail.com

Γκιούρα Χρυσούλα
Εκπαιδευτικός
hrisgiou@gmail.com

Κουρτίδου Σοφία
Φιλολόγος ΕΑΕ
sokour3@gmail.com

Περίληψη

Η εισήγηση παρουσιάζει την προσπάθεια αξιοποίησης Ψηφιακής Εκπαιδευτικής Πλατφόρμας με σκοπό την εκπαιδευτική υποστήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε συνδυασμό με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής συνεργάστηκαν εκπαιδευτικοί και μαθητές δύο σχολείων γενικής αγωγής με ένα σχολείο Ειδικής Αγωγής αξιοποιώντας μία εκπαιδευτική πλατφόρμα, η οποία δίνει μεταξύ άλλων τη δυνατότητα στους χρήστες της να παράγουν το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό με υπότιτλους για κωφούς μαθητές ή με ακουστική περιγραφή ταινιών για τυφλούς. Κατά τη διάρκεια επεξεργάστηκε και δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό από διάφορα γνωστικά αντικείμενα το οποίο είναι στη διάθεση των χρηστών προς αξιοποίηση. Η συγκεκριμένη δράση αποτελεί τέλος μία πρώτη πιλοτική απόπειρα εφαρμογής των δυνατοτήτων που προσφέρει η πλατφόρμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Λέξεις - Κλειδιά: ψηφιακή κοινότητα, συνεκπαίδευση, συνεργασία

Εισαγωγή

Το ελληνικό σχολείο πρέπει να είναι ενταξιακό με βάση τη γενικότερη αρχή ότι η εκπαίδευση απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και στοχεύει στην αντιμετώπιση των διακρίσεων και των προσωπικών μαθησιακών προβλημάτων των μαθητών. Στόχος της εκπαιδευτικής κοινότητας είναι η δημιουργία ενός σχολείου για όλα τα παιδιά, το οποίο όχι μόνο αποδέχεται την ένταξή τους σε αυτό, αλλά και προσαρμόζει τη δομή και τη λειτουργία του για την κάλυψη των αναγκών τους. Η Ειδική Αγωγή (ΕΑ) και εκπαίδευση, όπως και η γενική εκπαίδευση στη χώρα μας είναι υποχρεωτική, λειτουργεί ως αναπόσπαστο τμήμα της ενιαίας δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης και παρέχεται από το κράτος σε δημόσια σχολεία Π.Ε. και Δ.Ε. Μαθητές/τριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν στο πλαίσιο της τάξης γενικής αγωγής υποστηριζόμενοι/ες από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, το υπάρχον τμήμα ένταξης, τον/την εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης και τον/την ειδικό/ή βοηθό.

Η ανάπτυξη της επιστήμης της Ειδικής Αγωγής των κωφών, και η επίδραση των ερευνητικών πορισμάτων επιστημών όπως η γλωσσολογία και η ψυχολογία συντέλεσαν σε διαρθρωτικές αλλαγές που καθόρισαν αρχικά τη μερική ενσωμάτωση των κωφών μαθητών στα γενικά σχολεία οδηγώντας μας σήμερα στην πλήρη συμμετοχική τους εκπαίδευση μέσα στη κανονική τάξη. Η «συνεκπαίδευση» σχετίζεται με την προσπάθεια που καταβάλλεται για την συνύπαρξη και συνδιδασκαλία των περισσότερων μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές

ανάγκες με τους συμμαθητές τους που δεν έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σε κοινά σχολεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, και στις συνηθισμένες σχολικές τάξεις (Zigmond, 2003), ενώ η διαδικασία της επικοινωνίας χαρακτηρίζεται κατά τους Butterfield & Arthur (Butterfield & Arthur, 1995) ως μια διαδικασία κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Μέσα από τη συγκεκριμένη δράση επιχειρήθηκε ουσιαστικά μία τέτοια αλληλεπίδραση και προσπάθεια «συνεκπαίδευσης» αλλά αυτή τη φορά εξ αποστάσεως ασύγχρονα με την αξιοποίηση μίας ψηφιακής κοινότητας, της πλατφόρμας «ClipFlair» (<http://www.clipflair.net/>).

Ο καινοτόμος χαρακτήρας της πλατφόρμας είναι διττός: εισάγει τον υποτιτλισμό ως μια δραστηριότητα για την εκμάθηση ξένων γλωσσών και οι δραστηριότητες προσφέρονται σε απευθείας σύνδεση μέσω πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης. Η πλατφόρμα «ClipFlair» αναπτύσσει ασκήσεις και δραστηριότητες σε σχέδια μαθήματος, πράγμα το οποίο επιτρέπει στους μαθητές να ασκήσουν τρεις δεξιότητες: γραφή, ομιλία και κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η πλατφόρμα αξιοποιήθηκε για την εκπαιδευτική υποστήριξη και ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού πιλοτικά, κάτι που αποτελεί μία πρώτη απόπειρα προς αυτή την κατεύθυνση των δυνατοτήτων που προσφέρει η πλατφόρμα. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής και ενασχόλησης οι μαθητές του Λυκείου ΕΑ Κωφών και Βαρηκόων Θεσ/νίκης μαθαίνουν να ασκούνται βάση ενός χρονοδιαγράμματος μέχρι να τελειοποιηθούν στη χρήση της πλατφόρμας. Οι μαθητές του Π.Π.ΓΕΛ Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Πεύκων παρήγαγαν σε όλη τη διάρκεια εκπαιδευτικό υλικό υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών των δύο σχολείων και της καθηγήτριας ΕΑ του Ειδικού Σχολείου Κωφών.

Περιγραφή δράσης

Η πρακτική εφαρμόσθηκε στο Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Μακεδονίας κατά τη διάρκεια του 2014-2015 με διάρκεια έξι μήνες στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας της Α' Λυκείου με τον τίτλο: «Επικοινωνούμε...διαφορετικά!». Η πρακτική επίσης της πρότασης αξιοποίησης της πλατφόρμας σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (μεταξύ των οποίων και τα Θρησκευτικά) αποτέλεσε και δειγματική διδασκαλία στους φοιτητές του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών.

Στην πρακτική συμμετείχαν 17 μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 19 μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 16 κωφοί μαθητές Ε.Α. Οι μαθητές των δύο σχολείων (Π.Π. ΓΕΛ ΠΑ.ΜΑΚ και 2^ο Δημοτικό Σχολείο Πεύκων) εργάστηκαν συνεργατικά και υποτίτλισαν κατά τη διάρκεια τραγούδια, ύμνους, παραβολές, ποιήματα και άλλο εκπαιδευτικό υλικό. Δημιούργησαν εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές του Ειδικού Γυμνασίου- Λυκείου ΕΑ Κωφών και Βαρηκόων Θεσ/νίκης, αλλά και για μαθητές με προβλήματα όρασης ώστε να δώσουν τη δυνατότητα σε εκείνα τα παιδιά να αξιοποιήσουν εκπαιδευτικό υλικό με μεγαλύτερη ευκολία και να έχουν στη διάθεσή τους ποικίλο υλικό ακόμη και από το σπίτι (παραβολές από το μάθημα των Θρησκευτικών, ποίηση, ιστορία, διαφημίσεις, ειδήσεις κ.α).

Οι εκπαιδευτικοί ήταν καθ' όλη τη διάρκεια συντονιστές, διευκολυντές (facilitator) των δραστηριοτήτων στην πλατφόρμα με απόλυτη ευθύνη όμως σε όλες τις φάσεις της δράσεις και συνεργάζονταν σύγχρονα και ασύγχρονα (Wendy, Murawski, Dieker, 2011). Οι δραστηριότητες ήταν σχεδιασμένες με βάση τις ιδιαιτερότητες των μαθητών (νοητικές, συναισθηματικές, σωματικές), την ηλικία, τα ενδιαφέροντά τους και τις πρότερες γνώσεις τους (Schunk, 2010). Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων εφαρμόσθηκε η επιτυχημένη εφαρμογή της αρχής του «προσιτού», της μετάβασης δηλαδή από το γνωστό στο άγνωστο, από το απλό στο πιο σύνθετο, από το εύκολο στο πιο δύσκολο, από το συγκεκριμένο στο γενικό. Η δραστηριότητα εφαρμόστηκε σε μία αρχική πειραματική ομάδα (σε μία ομάδα μαθητών) και στην συνέχεια έγινε αντιστροφή των ομάδων από πειραματική σε ελέγχου και αντίστροφα και εφαρμόστηκε το ίδιο πρόγραμμα στη νέα πειραματική ομάδα.

Ο σχεδιασμός για την ανάδυση της σχολικής γνώσης έγινε έτσι ώστε οι προσεγγίσεις να πολλαπλασιάζουν τις παραστάσεις και αναπαραστάσεις των μαθητών για τον κόσμο. Υιοθετήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στάσεις που επιτρέπουν να βλέπουν τον κόσμο με διαφορετικούς τρόπους: να τον περιγράφουν, να τον ερμηνεύουν, να τον ελέγχουν, να τον βιώνουν, να τον «μετρούν», να τον εξηγούν, να τον απεικονίζουν, να τον αναπαριστούν και μάλιστα με περισσότερους του ενός τρόπους και σε περισσότερες της μιας γλώσσες (ομιλούμενη, νοηματική, εικόνα, ήχος) μέσα από την πληροφορική αλλά ταυτόχρονα μέσα από διάφορα γνωστικά πεδία (Λαμπροπούλου, 1999).

Υιοθετήθηκαν τέλος διαφορετικοί τρόποι επικοινωνίας, έκφρασης, σύλληψης και ερμηνείας της πραγματικότητας και ασκήθηκαν οι μαθητές στη χρήση τους (Goode, 1994). Στους στόχους της πρακτικής μπορούν να συμπεριφερθούν επίσης: α) η καλλιέργεια κριτικής ικανότητας των μαθητών, η οποία είναι αναγκαία προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους σε πολύπλοκες κοινωνίες (Τσατσαρώνη, Κούρου, 2007) β) η καλλιέργεια ευρωπαϊκής συνείδησης και ταυτότητας μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους σε μία ευρωπαϊκή πλατφόρμα, η οποία τους δίνει τη δυνατότητα να παράγουν το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό με υπότιτλους για κωφούς ή με ακουστική περιγραφή για τυφλούς σε διάφορες γλώσσες κ.α.

Το περιβάλλον εργασίας: Η πλατφόρμα «Clipflair»

Η πλατφόρμα «clipflair» είναι μία διαδικτυακή πλατφόρμα μέσω της οποίας οι χρήστες είναι σε θέση να δημιουργήσουν, να εισάγουν και να αποκτήσουν πρόσβαση σε δραστηριότητες υποτιτλισμένες ή ηχογραφημένες. Υποστηρίζει επίσης δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης, προσφέροντας χαρακτηριστικά του Web 2.0 (blogs, wikis, ετικέτες) που επιτρέπει στους χρήστες να μοιραστούν την εργασία τους, να σχηματίζουν ομάδες, να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν. Παρέχει τέλος μια βιβλιοθήκη πόρων με πάνω από 300 δραστηριότητες για όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας από 15 γλώσσες συνοδευόμενη από τα αντίστοιχα σχέδια μαθημάτων και των σχετικών μεταδεδομένων.

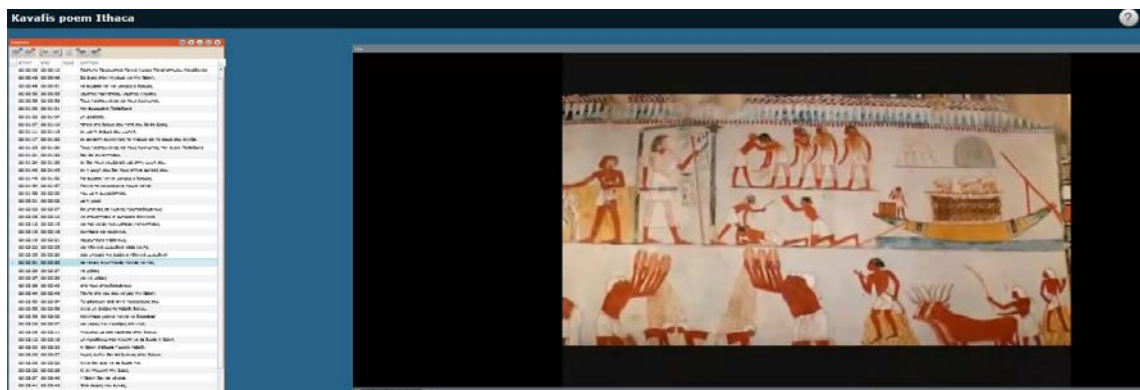
Το περιβάλλον εργασίας είναι ουσιαστικά μια διαδικτυακή κοινότητα με πάνω από 1.500 μαθητές, καθηγητές και συγγραφείς δραστηριοτήτων (Zabalbeascoa, Sokoli, Torres, 2012). Η ευελιξία της πλατφόρμας (on-line πρόσβαση, ελάχιστη εγκατάσταση του λογισμικού, έναρξη από το διαδίκτυο, όχι προηγμένες δεξιότητες ηλεκτρονικών υπολογιστών) σε

συνδυασμό με την ευελιξία του (εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αυτο-μάθηση) και ιδιαίτερα η αλληλεπίδραση μεταξύ κειμένου και βίντεο την καθιστά προσιτή στο ευρύ κοινό και πέρα από τις ομάδες-στόχους του προγράμματος (πανεπιστήμιο, ενήλικες, εκπαιδευτικούς και μαθητές). Ουσιαστικά γίνεται λήψη της πληροφορίας μέσω δύο καναλιών: του ακουστικού και του οπτικού, υπάρχει σημαντική παρουσία μη λεκτικών στοιχείων, συγχρονισμός ανάμεσα στα λεκτικά και στα μη λεκτικά στοιχεία, μετάδοση μέσω οθόνης και δυνατότητα αναπαραγωγής με προκαθορισμένη διαδοχή εικόνων και ήχου: μαγνητοσκοπημένο υλικό (Sokoli, 2005).

Για το Π.Π.ΓΕΛ Πανεπιστημίου Μακεδονίας και τα συνεργαζόμενα σχολεία έχει δημιουργηθεί ένα ιστολόγιο εντός της κοινότητας (<http://social.clipflair.net/Blog/post/Communicate-in-a-different-way/1064/Two-schools-collaborating/>) από τους υπευθύνους του προγράμματος της πλατφόρμας Μέσω του ιστολογίου η υπεύθυνη εκπαιδευτικός ανέβασε υλικό στο οποίο είναι συγκεντρωμένες όλες οι δραστηριότητες, ενώ παράλληλα έχει πρόσβαση οποιοσδήποτε χρήστης/επισκέπτης καθώς και ομάδα (group) εκπαιδευτικών. Έως σήμερα έχει αξιοποιηθεί υλικό από διάφορα γνωστικά πεδία (Θρησκευτικά, Ιστορία, Γλώσσα, Αγγλικά, Ποίηση) από τους ίδιους τους μαθητές των δυο σχολείων σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς. Αφού δοθεί το ανάλογο υλικό στους μαθητές των δύο σχολείων γίνεται η επεξεργασία των κειμένων ή των video (υποτιτλισμός ή ηχογράφηση) και κατόπιν η εισαγωγή των μεταδεδομένων από την υπεύθυνη εκπαιδευτικό. Στη συνέχεια οι δραστηριότητες είναι στη διάθεση των μαθητών του Ειδικού Σχολείου αλλά και όλων των χρηστών. Η επιλογή των κειμένων έγινε με βάση τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών του Ειδικού Σχολείου αλλά και των γνωστικών ικανοτήτων και ενδιαφερόντων των μαθητών των δύο άλλων σχολείων. Έτσι για παράδειγμα ο ρυθμός διαλόγου διαφέρει στις δραστηριότητες και άλλοτε είναι γρήγορος («Παναγία») όπως φαίνεται στην Εικόνα 1, ή με παύσεις («Ithaca») όπως φαίνεται στην Εικόνα 2.

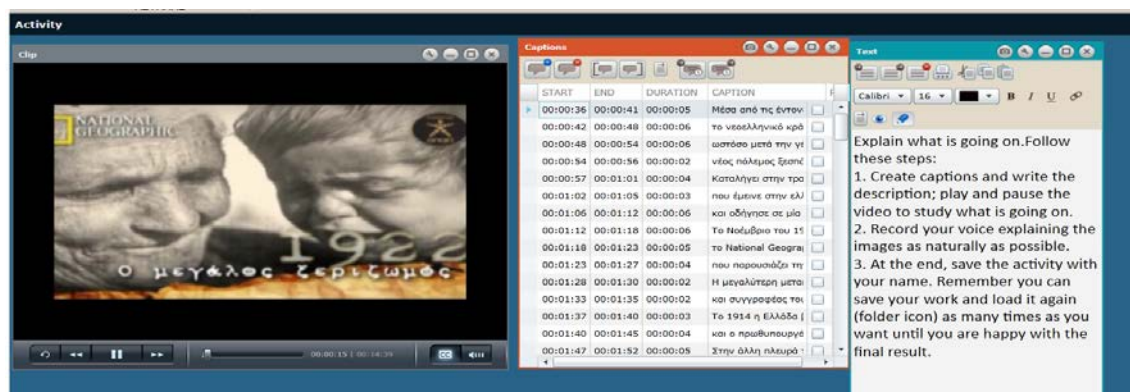

Εικόνα 1: Δραστηριότητα για τα Θρησκευτικά,
<http://studio.clipflair.net/?activity=HolyVirgin.clipflair>.

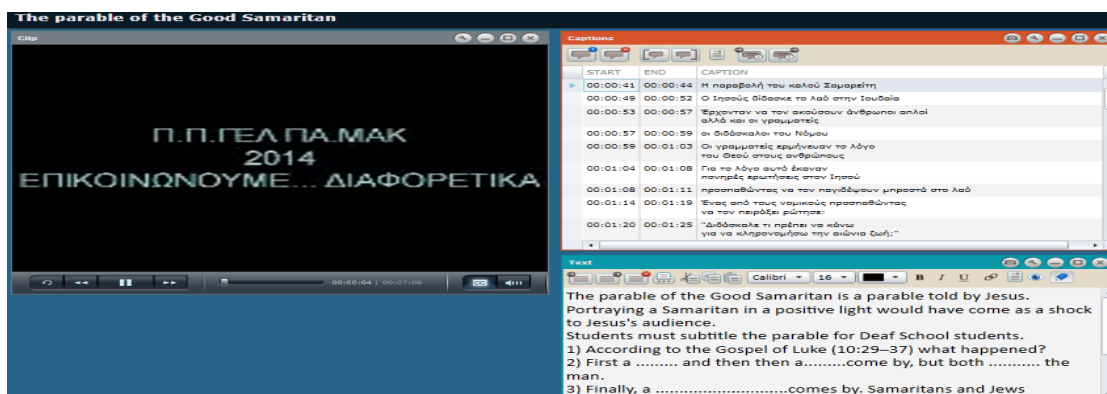
Εικόνα 2: Στιγμιότυπο από τη δραστηριότητα για τη Λογοτεχνία,
<http://studio.clipflair.net/?activity=Ithaca-CAP-EN-EL.clipflair>

Στις δραστηριότητες δίνονται παράλληλα και οδηγίες για τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς που θα θελήσουν να αξιοποιήσουν το υλικό, να το επαναχρησιμοποιήσουν ή να το μεταβάλλουν ώστε να ταιριάζει στις δικές τους εκπαιδευτικές ανάγκες ενώ το αρχικό υλικό παραμένει αυτούσιο, όπως φαίνεται στην Εικόνα 3.

Εικόνα 3: Στιγμιότυπο από τη δραστηριότητα για την Ιστορία

Διαφέρουν επίσης στις δραστηριότητες το ποσοστό του ακουστικού λεκτικού στοιχείου (υψηλό όπως στο «The Catastrophe of Smyrna» ή χαμηλό όπως «Tragic second») και το ποσοστό αλλαγών πλάνων (υψηλό όπως στο «Tragic second» ή χαμηλό όπως στο «The parable of Samaritan») όπως φαίνεται στην Εικόνα 4 (Σοκόλι, 2009).

Εικόνα 4: Στιγμιότυπο από τη δραστηριότητα για τα Θρησκευτικά, Η παραβολή του Καλού Σαμαρείτη, <http://studio.clipflair.net/?activity=TheParableOfTheGoodSamaritan.clipflair>.

Μεθοδολογία έρευνας-Ερευνητικά ερωτήματα

Η εμπλοκή της διαδικτυακής πλατφόρμας στο χώρο της ειδικής αγωγής βασίστηκε στα εξής ερευνητικά ερωτήματα: α) Η επικοινωνία μέσω υπολογιστή διευκολύνει την ισότιμη επικοινωνία μεταξύ κωφών και ακουόντων σπουδαστών; β) Οι κωφοί μαθητές αντιλαμβάνονται την επικοινωνία μέσω υπολογιστή ως μια αποτελεσματική εκπαιδευτική προσέγγιση; γ) Οι μαθητές γενικής αγωγής αντιλαμβάνονται την επικοινωνία μέσω υπολογιστή ως μια αποτελεσματική εκπαιδευτική προσέγγιση για κωφό μαθητή; δ) Η αξιοποίηση μίας ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας βοηθάει στην εκπαιδευτική υποστήριξη και ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού υλικού;

Ερευνητικά εργαλεία

Για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων της αποδοτικότητας της πρακτικής διενεργήθηκε έρευνα πεδίου και για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική μέθοδος. Δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο με ανώνυμη συμμετοχή των μαθητών για να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα (2 εκπαιδευτικοί γενικής παιδείας και 1 εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής και 52 μαθητές). Η διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτικών ποικίλει από 15-33 χρόνια (μέσος όρος διδακτικής εμπειρίας= 24 έτη). Οι συμμετέχοντες παρείχαν αρχικά τα δημογραφικά τους στοιχεία και εν συνεχεία κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται από 16 ερωτήσεις που μετράει μεταβλητές που σχετίζονται με την ανταπόκριση μαθητών και εκπαιδευτικών σε ανάλογες δραστηριότητες. Οι απαντήσεις δίνονται σε μία κλίμακα τύπου «Likert» από 1 έως 5, όπου 1= καθόλου και 5= πάρα πολύ, ενώ το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε επιμέρους κλίμακες.

Αποτελέσματα

Στην παρούσα ενότητα επιχειρείται μίας αδρομερής παρουσίαση και σε πρώτο επίπεδο ερμηνεία και σχολιασμός των αποτελεσμάτων της έρευνας που προέκυψαν με την επεξεργασία των ερωτηματολογίων, εφόσον η πρακτική συνεχίζεται και τα αποτελέσματα θα συνεχίσουν να εμπλουτίζονται. Για την ανάλυση των δεδομένων επιλέχθηκε η γραμμική παλινδρόμηση (linear regression) με εξαρτημένη μεταβλητή την ικανότητα των εμπλεκόμενων να ανταποκριθούν στις δραστηριότητες της πλατφόρμας και ανεξάρτητες μεταβλητές την ηλικία, το φύλο, το είδος της αγωγής (γενική/ειδική), την εξοικείωση με τις τεχνολογίες και την αποδοτικότητα της πλατφόρμας σε σχέση με τα κωφά παιδιά και τους μαθητές γενικής αγωγής.

Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι το φύλο των εμπλεκόμενων και η αλληλεπίδραση μεταξύ του φύλου αλλά και του είδους της αγωγής δεν είχαν σημαντική επίδραση. Η ηλικία των εκπαιδευτικών και τα χρόνια διδακτικής τους εμπειρίας δεν επηρεάζουν τις αντιλήψεις τους σχετικά με την εξοικείωση στις τεχνολογίες (Koustelios κ.ά., 1998). Η ανάλυση έδειξε ότι οι μεταβλητές που συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία των

αντίληψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την αξιοποίηση μίας ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας για την εκπαιδευτική υποστήριξη και ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού υλικού είναι οι εξής, με σειρά σημαντικότητας: α) η συμμετοχή των μαθητών (43% ολοκλήρωσαν τις δραστηριότητες) β) η αποδοτικότητα της πλατφόρμας σε σχέση με την αντίληψη ότι η επικοινωνία μέσω υπολογιστή διευκόλυνε την ισότιμη επικοινωνία μεταξύ κωφών σπουδαστών (38% απάντησε ότι βοηθάει πολύ) γ) η αποδοτικότητα της πλατφόρμας σε σχέση με την επίτευξη επικοινωνίας μεταξύ κωφών παιδιών και μη, μέσα από μία ψηφιακή κοινότητα (48% απάντησε πάρα πολύ). Βέβαια το δείγμα είναι μικρό και δε θα μπορούσαν να γενικευτούν σε αυτό το σημείο τα συμπεράσματα. Η αποδοχή της πρακτικής όμως ήταν μεγάλη και μαθητές και εκπαιδευτικοί κατάφεραν να συνεργασθούν με επιτυχία. Οι μαθητές που συμμετείχαν στη δράση εξοικειώθηκαν γρήγορα με την πλατφόρμα και κατά ανάλογο τρόπο και οι μαθητές του Σχολείου Ειδικής Αγωγής.

Επιλογικά

Οι εκπαιδευτικοί εργάζονται με πολλούς και διαφορετικούς τύπους μαθητών. Για πολλά από τα παιδιά απαιτούνται εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις μοναδικές ανάγκες τους. Είναι απαραίτητο να μη ξεχνάει ο εκπαιδευτικός ότι η μοναδικότητα αυτή είναι πάντοτε σε σχέση με το κοινωνικό ή πολιτιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο υπάρχει και ότι έχει τη δυνατότητα να βοηθήσει τους μαθητές να διαμορφώσουν στάσεις και απόψεις. Η αποτελεσματικότητα της συγκεκριμένης παρέμβασης κρίνεται τόσο από την βελτίωση της επίδοσης των μαθητών κάτι που μπορεί να διαπιστωθεί σταδιακά αλλά και με τις προαγωγικές εξετάσεις στο τέλος της χρονιάς όσο και από τη γενίκευση της γνώσης σε νέες μαθησιακές δραστηριότητες στη διάρκεια του χρόνου. Μέσα από ανάλογες ψηφιακές κοινότητες τέλος δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές αλλά και στους εκπαιδευτικούς να δουλέψουν συνεργατικά και να επιτευχθεί διαφοροποιημένη διδασκαλία ανάλογα με τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους δημιουργώντας μία «διαδικτυακή κοινότητα συνεκπαίδευσης».

Βιβλιογραφία

- Butterfield, N. & Arthur, M. (1995). Shifting the focus: Emerging priorities in communication programming for students with a severe intellectual disability. *Communication Programming*, 30(1), 41-50.
- Goode, D. (1994). *A world without words. The social construction of children born deaf and blind*. Philadelphia: Temple University Press.
- Koustelios, A. & Kousteliou, I. (1998). Relations among measures of job satisfaction, role conflict, and role ambiguity for a sample of Greek teachers. *Psychological Reports*, 82, 131-136.
- Λαμπροπούλου, Β. (1999) (Επ.), *Η Κοινωνία και οι Κωφοί, Κοινότητα και Κουλτούρα Κωφών. 1ο Εκπαιδευτικό Πακέτο*. Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ-ΥΠ.Ε.Π.Θ. Πάτρα: Μονάδα Αγωγής Κωφών, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών.

- Lane, H. (1994). *The Mask of Benevolence. Disabling the Deaf Community*. New York: A. Knopf.
- Sokoli, S. (2005) "Temas de investigación en traducción audiovisual: La definición del texto audiovisual". In Zabalbeascoa, Patrick et al (eds). *La Traducción Audiovisual: Investigación, Enseñanza Y Profesión*, Granada: Editorial Comares, 177_185.
- Sokoli, S. (2009) «Subtitling norms in Greece and Spain». In J. Diaz Cintas and G. Anderman (eds) *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen* (pp. 36-48). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Schunk, D H. (2009). *Θεωρίες μάθησης. Μια εκπαιδευτική θεώρηση* (Ε. Εκκεκάκη, Μετ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τσατσαρώνη, Α & Κούρου, Μ, (2007), Προγράμματα Σπουδών- Δημιουργική και Κριτική Σκέψη: Όροι και προϋποθέσεις. Στο: Βασίλης Κουλαΐδης (επιμ.), *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης, για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*) σσ. (61-77), Athens: ΟΕΠΕΚ.
- Patrick Zabalbeascoa, Stavroula Sokoli, (UPF) Olga Torres (UAB) (2012). CLIPFLAIR Foreign Language Learning Through Interactive Revoicing and Captioning of Clips, retrieved from: <http://clipflair.net/wp-content/uploads/2014/06/D2.1ConceptualFramework.pdf>.
- Zigmond, N. (2003). Where Should Students with Disabilities Receive Special Education Services? Is One Place Better Than Another? *The Journal of Special Education*, 37(3), 193-199.
- Wendy W Murawski, Lisa A Dieker, *Tips and Strategies for Co-Teaching at the Secondary Level*. Ανακτήθηκε από <http://www.senia.asia/wp-content/uploads/2011/02/Tips-and-strategies-for-co-teaching-at-the-secondary-level.pdf>, retrieved on 12/2/2013.